

Nie od razu Polskę zbudowano

Europejskie Dni Dziedzictwa
07-15.09.2013

INFORMATOR

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

FUNDACJA
DLA DZIEDZICTWA

Edukacja i kultura
Program Kultura

Europejskie Dni
Dziedzictwa

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Informator opracowany w Oddziale Terenowym
Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Katowicach
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 207 24 00÷02
e-mail: ot.katowice@nid.pl
www.nid.pl
www.edd.nid.pl

współpraca: Oddział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Opracowanie: Joanna Banik, Wiesława Jagodzka-Hadamik
Fotografie: Organizatorzy, NID, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego,
Joanna Banik, Wiesława Jagodzka-Hadamik
Na okładce: Kapitułarz w klasztorze OO. Cystersów w Wąchocku, fot. A. Olczyk
Projekt okładki: Marek Krajewski
Opracowanie graficzne, skład, łamanie: Marek Krajewski

Patronat honorowy:
Przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Publikacja dofinansowana ze środków Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programach!

„Otoczeni pomnikami czasów świetnych jesteśmy odpowiedzialni za ich utrzymanie, a nawet ozdobę. Na tej klasycznej ziemi naszych pamiątek kamienie mają głos, aby przeszłość opowiadać przyszłości”.

Artur Potocki, 1825 r.

Szanowni Państwo,

wszyscy jesteśmy sukcesorami przytoczonej myśli Artura Potockiego, czego świadectwem są m.in. Europejskie Dni Dziedzictwa, odbywające się w naszym kraju od 1993 r.

Dzięki przypadającej w tym roku 150. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego, szczególnego znaczenia nabiera myśl przewodnia XXI edycji Europejskich Dni Dziedzictwa: „Nie od razu Polskę zbudowano”. Hasło głęboko odwołuje się do tożsamości narodowej, kształtowania się narodu i państwa polskiego. Można na naszą historię patrzeć jak na poczet królów i wielkich wodzów, ich zwycięstw i klęsk bitewnych, powstań i grobów, ale także jak na dzieje wspaniałych, pracowitych ludzi, którzy bez względu na okoliczności tworzyli polską kulturę, naukę, oświatę i gospodarkę, dokonywali odkryć, pisali wiersze, budowali domy, piekli chleb, a do walki stawiali, gdy byli potrzebni, jak wtedy - w styczniu 1863 r.

Inauguracja tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa odbędzie się na Ziemi Świętokrzyskiej - w Wąchocku. Wydarzenie to ma wymiar symboliczny. Z jednej strony opactwo cystersów, jako ośrodek kultury duchowej i materialnej, z drugiej Langiewicz, „Ponury” i Wykus – dla wskrzeszenia pamięci o walkach narodowowyzwoleńczych.

Podczas dwóch wrześnieowych weekendów otworzą się dla Państwa muzea i obiekty zabytkowe, a dziesiątki imprez plenerowych, konkursów i spotkań z twórcami kultury będą okazją do refleksji nad naszą przeszłością.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia w tym czasie różnych zakątków naszego pięknego regionu, także tych mniej znanych. Ludzie i kamienie opowiedzą historie, jakich - być może - Państwo nie znali. To jest nasza część europejskiej tożsamości.

Adam Jarubas

Marszałek Województwa

Tadeusz Kowalczyk

Przewodniczący Sejmiku

ŚWIĘTOKRZYSKIE ZAPRASZA

Europejskie Dni Dziedzictwa 2013

Świętokrzyskie

www.edd.nid.pl

Województwo Świętokrzyskie

Program inauguracji EDD

godz. 12.00 – Msza św. z udziałem biskupa Diecezji Radomskiej

godz. 13.00 – uroczyste otwarcie EDD 2013 – okolicznościowe przemówienia

godz. 13.30 – wykład prof. Ewy Łużynieckiej połączony z oprowadzaniem po opactwie cystersów w Wąchocku

godz. 14.15; 15.15; 16.15 – zwiedzanie z przewodnikiem Muzeum Ojców Cystersów i opactwa łącznie z klauzurą (także w niedzielę 8 września)

godz. 14.30 – rekonstrukcje historyczne

- obozowisko łowców z epoki kamienia Rezerwatu Archeologicznego „Rydno” – prezentacja szalasów, narzędzi, strojów, uzbrojenia, ozdób
- pokaz rycerski Chorągwi Ziemi Sandomierskiej obrazujący kulturę wieków średnich
- pokaz oddziałów powstańczych 1863 – Żuławi Śmierci przybliżenie strojów i uzbrojenia oddziału z czasów powstania styczniowego, pokaz sposobów walki, rekonstrukcja ataku powstańców na pozycje wroga, rekonstrukcja bitwy pod Grochowiskami
- rekonstrukcja obozu powstańczego M. Langiewicza w Wąchocku. Pokazanie przygoto-

wania uzbrojenia – kucie kos i obsadzenie na sztorc, przygotowywanie odezwy i powielanie jej w drukarni polowej, przygotowywanie powstańczej stawy, ambulans, orkiestra dęta

godz. 15.20 – festyn - wystawa rękodzieła

godz. 17.00 – koncert „Każdemu marzy się wolność” w 150. rocznicę Powstania Styczniowego w wykonaniu Wiesława Ochmana, Dominika Sutowicza i Jerzego Zelnika

Wydarzenia towarzyszące:

godz. 14.00-18.00 – zwiedzanie kościołów drewnianych w pobliskich Ratajach i Parszowie

godz. 15.00 – wycieczka edukacyjna z przewodnikiem w wąwozie Roclaw

godz. 15.00 – wycieczka autokarowa do Ekomuzeum w Starachowicach (dodatkowo przejazd kolejką wąskotorową) Uwaga! Zapisy na początku września!

godz. 15.20 – questing - gra terenowa pod hasłem „Szlakiem Langiewicza i Ponurego” na terenie Wąchocka

godz. 16.00 – warsztaty pod hasłem „Architektura cysterska” pod kierunkiem prof. Ewy Łużynieckiej oraz

- warsztaty dla uczniów pod hasłem „Naszynik z Orłem Białym – biżuteria Powstania Styczniowego”
- spotkanie autorskie z dr Krystyną Samsonowską, autorką książki „Republika Wąchocka 1863”
- wystawa okolicznościowa „Artur Grottger Powstanie Styczniowe” w dormitorium klasztoru OO. Cystersów
- Nordic Walking, gokardy, kajaki i rowery wokół zalewu.

Szczegółowy program na stronie internetowej www.wachock.pl, www.edd.nid.pl

Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku
27-215 Wąchock, ul. Wielkowiejska 1
tel. 41 273 61 30, fax 41 273 61 59
e-mail: sekretariat@wachock.pl
www.wachock.pl

Organizatorzy:
Opactwo OO. Cystersów w Wąchocku
27-215 Wąchock, ul. Kościelna 14
tel. 41 275 02 00
e-mail: cistercium@wp.pl
www.wachock.cystersi.pl

W ramach tegorocznych EDD zapraszamy do Bodzentyna, malowniczego miasteczka u podnóża Łysogór. Jego założycielem był biskup krakowski Bodzanta Jankowski, któremu miasto zawdzięcza swoją nazwę.

W Bodzentynie możemy obejrzeć kilka bardzo interesujących obiektów, wśród których zwracają uwagę pięknie położone w zakolu rzeki Psarki ruiny zamku wzniesionego w drugiej połowie XIV w. przez biskupa Floriana z Mokrsk, a następnie rozbudowanego w okazałą rezydencję przez kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Przed bitwą pod Grunwaldem w zamku gościł król Władysław Jagiełło i przyjmował posłów z Pomorza. Po trzecim rozbiórze Polski warownię zmieniono w spichlerz i szpital wojskowy. Efektownym elementem ruin jest zachowany do dziś renesansowy portal bramy głównej wykonany z czerwonego piaskowca.

Z tego samego okresu pochodzą resztki okazałych niegdyś murów miejskich, wzniesionych z inicjatywy Floriana z Mokrsk. Relikty potężnego obwodu obronnego miasta do dziś budzą podziw swoją wysokością sięgającą 7 m i grubością muru dochodzącą do 2,5 m.

Kolejnym zabytkiem godnym uwagi jest świątynia parafialna wzniesiona w latach 1440-1452 z fundacji kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Bryła kościoła do dziś zachowała styl gotycki, mimo licznych przebudów w okresie nowożytnym. Wyposażenie świątyni reprezentuje różne style, przeważnie renesansowy i barokowy. Godny uwagi jest zwłaszcza obraz w renesansowym ołtarzu głównym przedstawiający scenę Ukrzyżowania, pochodzący z katedry wawelskiej.

Miejscowość zapisała się na kartach historii także udziałem mieszkańców w powstaniu styczniowym 1863 r. i aktywnością w antyhitlerowskim ruchu oporu podczas II wojny światowej.

Poleca:
Fundacja „Dla Dziedzictwa”

e-mail: biuro@dladziedzictwa.org, www.dladziedzictwa.org

7-8 i 14-15.09.2013

14-15.09.2013

Buskie Samorządowe Centrum Kultury zaprasza na wydarzenia kulturalne przygotowane w ramach EDD. W programie m.in.:

- wystawa patriotyczna „Bóg – Honor – Ojczyzna. Powstańcy Styczniowi oraz Partyzanci Ziemi Świętokrzyskiej w latach 1939-1945 w walce o wolną Polskę”. Ekspozycja przygotowana w ramach obchodów 150. rocznicy Powstania Styczniowego oraz 70. rocznicy powstania zgrupowań partyzanckich na Kielecczyźnie
- prelekcje dla młodzieży szkół z terenu Buska-Zdroju o tematyce powstania 1863 r. w Domu Kultury i Izbie Zbiorów Regionalnych
- Dni otwarte w Izbie Zbiorów Regionalnych 14-15 września 2013 r. w godz. 11.00-14.00
- konkurs plastyczny o tematyce Powstania Styczniowego skierowany do uczestników zajęć odbywających się w świetlicach wiejskich.

Na wszystkie wydarzenia wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy! Szczegóły na www.bsck.busko.pl

Organizator:
Buskie Samorządowe Centrum Kultury
28-100 Busko-Zdrój, al. Mickiewicza 22, tel. 41 378 23 19, fax. 41 370 83 18
e-mail: buskie@wp.pl, artbuskie@wp.pl, www.bsck.busko.pl

6.09.2013

W piątek 6 września w godz. 10.00-16.00 zapraszamy na dni otwarte Ośrodka Tradycji Garncarstwa mieszczącego się przy ul. Ceramicznej 13 w Chałupkach. Będzie można nie tylko zwiedzić muzeum, ale także wziąć udział w specjalnym pokazie toczenia na kole garncarskim. Rezerwacji można dokonać telefonicznie 41 311 87 02, 606 109 980 (Józef Głuszek, kustosz OTG). Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

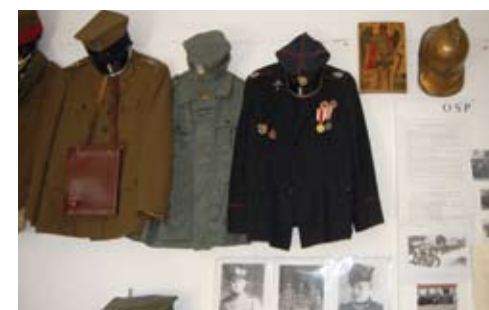

Organizator:
Urząd Gminy w Morawicy
26-026 Morawica, ul. Kielecka 38, tel. 41 301 40 38
e-mail: m.malicka@morawica.pl, www.morawica.pl

14-15.09.2013

14 i 15 września w godz. 9.00 – 16.00 Muzeum Etnograficzno-Historyczne w Fałkowie zaprasza do zwiedzenia ekspozycji dawnych maszyn, narzędzi i przedmiotów wykorzystywanych niegdyś w gospodarstwach wiejskich. Na wystawie zaprezentowane zostaną również urządzenia do chałupniczego wytwarzania cegieł i dachówek oraz używane w dawnej kuźni z XX w. Dawny sztyldów czar, to szczególnie interesujący zbiór tablic z XX w.

Powstałe w 2002 r. z inicjatywy Euzebiusza Barańskiego Muzeum mieści się w zabudowaniach parafialnych tzw. organistówce. We wnętrzu budynku mieszkalnego są wyeksponowane m.in. informacje dotyczące historii

Fałkowa, a także tradycyjne przedmioty codziennego użytku oraz wyposażenie izb mieszkalnych. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!
Uwaga! Zwiedzanie po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym!

Organizator:
Muzeum Etnograficzno-Historyczne w Fałkowie
26-260 Fałków, Plac Kościelny 15A, tel. 44 787 35 44
Przy wsparciu Urzędu Gminy w Fałkowie, ul. Zamkowa 1A, 26 -260 Fałków

15.09. 2013

W niedzielę 15 września w godz. 14.00 – 17.00 zapraszamy na **Rajd Świętokrzyski Szlakiem Paproci** w ramach imprezy pod hasłem „Tajemnica Świętokrzyskich lasów”. Rajd pieszy na trasie 4,5 km wzbogacony będzie warsztatami dydaktycznymi związanymi z przyrodą Gór Świętokrzyskich. Prosimy o wcześniejszą rezerwację (istnieje również możliwość zgłoszenia udziału w dniu rajdu).

Świętokrzyski Szlak Paproci to ścieżka przyrodnicza biegnąca w otulinie i samym

Świętokrzyskim Parku Narodowym. Wędrówka rozpoczyna się przy Szkole Podstawowej w Hucie Starej, a kończy obok Osady Średniowiecznej w Hucie Szklanej. Wszystkim, którym bliskie są zagadnienia ekologiczne i dla których cennym jest obcowanie z pięknem dzikiej przyrody polecamy tę wyprawę wiodącą polnymi i leśnymi drózkami w otulinie i samym Świętokrzyskim Parku Narodowym, z dala od tras komunikacyjnych i cywilizacyjnego gwaru. Dodatkową atrakcją są kapitalne panoramy pasm górskich widoczne ze szlaku oraz zdrowe powietrze i doskonałe warunki klimatyczne.

Będąc w Hucie Szklanej warto wybrać się w niezwykłą i niezapomnianą podróż w czasie. W gminie Bieliny leżącej u stóp Świętego Krzyża – w sercu Gór Świętokrzyskich – czekają wspaniałe przygody, emocjonujące spotkania z postaciami z przeszłości, tajemnicze wyprawy w poszukiwaniu skarbów. W czasie wędrówki można się zmierzyć z leśnymi i domowymi bóstwami, postaciami żyjącymi w opowieściach naszych przodków, a dzięki ciekawym zadaniom i misjom do spełnienia można się stać bohaterem gry strategicznej rozgrywanej w świecie legend, historii i średniowiecznych tradycji. W Osadzie Średniowiecznej w Hucie Szklanej dzięki opowieściom rzemieślników sprzed wieków poznasz bogactwo kulturowe, dziedzictwo historyczne Gór Świętokrzyskich, Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz legend, podań i rodzimej kultury ludowej.

Wybierz się do nas z grupą przyjaciół, kolegami i koleżankami ze szkolnej ławy! Przeżyjcie z nami niezwykle przygody!

Więcej informacji na: www.osadasredniowieczna.eu
www.swietokrzyskiszlakpaproci.pl, www.bieliny.pl

Organizator:
Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich
26-004 Bieliny, ul. Partyzantów 3, tel. 41 260 81 56, 603 852 640
e-mail: zamowienie@bieliny.pl, www.bieliny.pl

7.09. 2013

Jędrzejów

W sobotę 7 września w godz. 8.00-13.00 i 13.30-19.00 będzie można bezpłatnie zwiedzić kościół OO. Cystersów w Jędrzejowie.

Kościół pw. NMP, św. Wojciecha i bł. Wincentego Kadłubka pochodzi z XIII w. Jego romańska architektura została przebudowana w XV i XVIII w. Wystrój wnętrza pochodzi z różnych okresów stylowych. Na uwagę zasługują m.in. organy powstałe w latach 1745-1754 i należące do najważniejszych zabytków sztuki organowej w Polsce. Dźwiękiem tego arcydzieła rozkoszują się melomani w lipcu i sierpniu każdego roku podczas Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej.

Klasztor OO. Cystersów w Jędrzejowie jest jednym z najstarszych i najcenniejszych zabytków w mieście. Kościół wraz z rezydencją wzniesiono na początku XII w. z fundacji rodu Jaksów-Gryfitów. Rezydencja i kościół były siedzibą kanonika krakowskiego Janika Jaksy-Gryfity, który wraz ze swym bratem palatynem krakowskim Klemensem z Klimontowa ufundował w 1139 r. pierwszy na ziemiach polskich klasztor cystersów. Była to 21 filia klasztoru Morimond we Francji. Cystersi stworzyli osadę, którą nazwano Jędrzejowem

(Andreovia) od imienia św. Andrzeja apostoła. W 1149 r. klasztor podniesiono do godności opactwa. W 1218 r. do bogatej wspólnoty zakonnej wstąpił biskup krakowski Wincenty Kadłubek, znany kronikarz i jedyny błogosławiony polski cysters, którego szczątki znajdują się w Jędrzejowie.

Dzięki cystersom jeszcze w średniowieczu Jędrzejów stał się ważnym ośrodkiem handlowym, a w XVI i XVII w. również ośrodkiem politycznym – miejscem zjazdów szlachty małopolskiej. Cystersi zgromadzili potężną bibliotekę, która została zniszczona na skutek pożaru w 1800 r. Z pożogi ocalała jedynie romańska kaplica i kilka cel, w tym cela bł. Kadłubka. W 1819 r. na mocy dekretu cara Rosji opactwo zostało skasowane. W 1856 r. klasz-

tor przekazano ojcom reformatorem, których Rosjanie usunęli w 1872 r. instalując w zabudowaniach seminarium nauczycielskie. W 1945 r. do Jędrzejowa wrócili cystersi. W 1990 r. przywrócono opactwo.

Uwaga! Za możliwość robienia fotografii i kamerowania trzeba uiścić opłatę. Publikowanie zdjęć na forach i portalach internetowych jest zabronione i wymaga pozwolenia.

Organizator:
Archiopactwo Ojców Cystersów

28-300 Jędrzejów, ul. Klasztorna 20, tel. 41 386 23 08, 41 386 25 35
e-mail: zwiedzanie@jedrzejow-cystersi.pl, www.jedrzejow-cystersi.pl

Jędrzejów

7-8 i 14-15.09.2013

7.09.2013

Jędrzejów

W dniach 7-8 i 14-15 września w godz. 8.00-16.00 w siedzibie Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie będzie można obejrzyć wystawę prezentującą pamiętki związane z kulturą i historią ludności żydowskiej Jędrzejowa. Na ekspozycji zostaną m.in. zaprezentowane zbiory archiwalne udostępnione przez portal www.andreovia.pl. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie

28-300 Jędrzejów, pl. T. Kościuszki 7-8, tel. 41 386 24 45

e-mail: muzeumprzypkowskich@o2.pl, www.muzeum.jedrzejow.pl

Jędrzejów

5.09.2013

W czwartek 5 września o godz. 10.00 zapraszamy na prelekcję pt. „Powstanie Styczniowe na Ziemi Jędrzejowskiej”. W programie również dyskusja na temat powstania i zwiedzanie wystawy upamiętniającej powstanie narodowe 1863 r. i działania zbrojne w regionie. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka - Filia w Jędrzejowie

28-300 Jędrzejów, ul. 11 Listopada 37, tel. 41 386 37 35

e-mail: jedrzejow@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach

25-025 Kielce, ul. Jana Pawła II 5, tel 41 344 28 61, tel./fax 41 344 62 01

e-mail: biblioteka@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

Kielce

W sobotę 7 września o godz. 17.00 w Teatrze im. Stefana Żeromskiego w Kielcach odbędzie się wieczornica upamiętniająca 150. rocznicę Powstania Styczniowego. Podczas wydarzenia aktorzy w kostiumach z epoki m.in. odczytają fragmenty pamiętników powstańców styczniowych. W programie również wykład przybliżający ważniejsze fakty z powstania narodowego 1863 r. wygłoszony przez zaproszonego historyka. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach

25-507 Kielce ul. Sienkiewicza 32, tel. 413 44 60 48, tel./fax 41 344 47 65

e-mail: biuro@teatr-zeromskiego.com.pl, www.teatr-zeromskiego.com.pl

W sobotę 7 września zapraszamy do udziału w Kieleckim Rajdzie Geologicznym.

W ramach imprezy proponowane są trzy trasy rozpoczynające się kolejno w:

Ślichowicach (zbiórka godz. 9.00 przed kościołem)

Karczówce (zbiórka godz. 10.00 na ul. Przyklasztornej koło kapliczki)

Kadzielni (zbiórka godz. 11.00 na ul. Krakowskiej przy wejściu do rezerwatu).

Kielecki Rajd Geologiczny, to impreza promująca unikatowe walory geologiczne Kielc, które wyróżniają miasto na tle Polski i Euro-

py. Wędrując trasą kieleckich stanowisk geologicznych odbędziemy niezwykle wędrowkę w czasie i przestrzeni. Na trasie rajdu napotkamy ślady tropikalnych mórz sprzed 360 milionów lat, zapis ruchów górotwórczych, jaskinie czy ślady dawnego górnictwa kruszcowego. Dowiemy się jakie zagadki kryje w sobie Skalka Geologów na Kadzielni i poszukamy śladów średniowiecznych gwarków na Karczówce. Uroczyste podsumowanie rajdu odbędzie się o godz. 13.30 na terenie Centrum Geoedukacji w Kielcach, przy ul. Daleszyckiej 21.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy w geologiczną podróż po Kielcach!

Karczówka to nazwa zalesionego wzgórza w zachodniej części Kielc. Jest znakomitym punktem widokowym – przy dobrej pogodzie widać z niej odległe o ponad 30 km Łysogóry. Na szczycie wzgórza (341 m n.p.m), w latach 1624-1628 biskup krakowski, Marcin Szyszowski wznosił kościół. Świątynia została erygowana 2 maja 1624 r. pod wezwaniem św. Karola Boromeusza, jako wotum za ocalenie Kielc od zarazy, która nawiedziła okolice miasta w latach 1620-1622.

W 1631 r., kościół przejęli sprowadzeni tu bernardyni i dobudowali klasztor, otaczający krążankowy wirydarz. Na wschód od klasztoru dobudowano trójskrzydłowy zespół obiektów gospodarczych. Całość otoczono murem.

Skarbem kościoła jest rzeźba przedstawiająca św. Barbarę. Odkuto ją w bryle rudy ołowiu (tzw. galeny), wydobytej przez gwarka z sąsiadującej z Karczówką góry Machnowicy. Wielkość bryły – figura ma 156 cm wysokości – była niespotykana, toteż uznano to za cud. Za twórcę rzeźby uważa się Sebastiana Sałę, najwybitniejszego rzeźbiarza epoki władysławowskiej, a pierwowzorem kieleckiej patronki górników był antyczny posąg Flory Farnese, stojący dziś w muzeum w Neapolu.

Zaangażowanie bernardynów w pomoc okazaną powstańcom styczniowym doprowadziło do kasaty klasztoru, na mocy ukazu carskiego z 1864 r. Zakonników przeniesiono do klasztoru w Paradyżu. W 1918 r. Towarzystwo Dobroczynności przekazało klasztor Siostrom Służebnicom Najświętszego Serca Jezusowego, które prowadziły tu szkołę, przedszkole i drukarnię. W 1957 r. na Karczówkę przybyli księża Pallotyni (Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego).

Warto dodać, że zespół klasztorny połączony był z kieleckim Wzgierzem Zamkowym Drogą Krzyżową, składającą się z kilkunastu kapliczek – stacji Męki Pańskiej. Naprawdę warto zajrzeć: www.karczowka.com

Organizator:
Geopark Kielce

25-202 Kielce, ul. Daleszycka 21, tel./fax 41 362 01 66, 41 242 14 98
e-mail: michal.poros@geopark-kielce.pl, www.geopark-kielce.pl

14-15.09.2013

Kielce

W dniach 14 i 15 września w godz. 10.00-18.00 zapraszamy do Muzeum Narodowego w Kielcach. W programie wiele atrakcji dla całej rodziny!

Sobota

godz. 10.00-12.00 – sobotnie warsztaty rodzinne „Budujemy Pałac”

godz. 10.00-18.00 – składanie cegiełek – budowanie oddziałów Muzeum, zwiedzanie wystawy „Galerie de La Belle Époque. Secesyjne rzemiosło artystyczne”.

Kielce

Niedziela

godz. 12.00-13.00 – wykład otwarty w ramach „Niedzieli w Muzeum” połączony z prezentacją multimedialną pt. „Nie od razu Pałac/Muzeum zbudowano”

godz. 10.00-18.00 – składanie cegiełek – budowanie oddziałów Muzeum, zwiedzanie wystawy „Galerie de La Belle Époque. Secesyjne rzemiosło artystyczne”.

W programie również bezpłatne zwiedzanie ekspozycji stałej i czasowej w Pałacu Biskupów Krakowskich. Na wszystkie wydarzenia wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Muzeum Narodowe w Kielcach
25-010 Kielce, pl. Zamkowy 1, tel. 41 344 67 64, fax 41 344 82 61
e-mail: poczta@mnki.pl, www.mnki.pl

7.09.2013

Kielce

W ramach EDD zapraszamy do zwiedzania wystawy pod hasłem „Nie od razu Kielce zbudowano”. Na wystawie zostaną zaprezentowane unikatowe fotografie Janusza Buczkowskiego, znanego artysty-fotografika. Prace pochodzą z lat 60. i 70. ubiegłego stulecia i obrazują Kielczan pracujących w różnych zakładach produkcyjnych oraz budowy na terenie miasta. Ponadto będzie można zobaczyć zatrzymane w obiektywie kieleckie ulice i budynki sprzed czterdziestu i pięćdziesięciu lat. Ekspozycja odbędzie się w holu biblioteki. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach, podobnie jak w wielu bibliotekach polskich, przechowywane są księgozbiory z dawnych bibliotek: prywatnych, towarzystw, organizacji oraz różnorodnych instytucji. Książki gromadzone przez pokolenia wskazują na zainteresowania kolekcjonerskie ich właścicieli. O pasji do książki europejskiej, o znajomości języków obcych dawnych właścicieli świadczy chociażby to, że zbiór w różnych językach stanowi 80% wszystkich książek wydanych do roku 1800. Są to przede wszystkim dzieła naukowe głównie po francusku, niemiecku i łacinie, rzadziej w innych językach. Niektóre są nie tylko cenne i unikatowe, ale dla nas, współczesnych niezwykle ciekawe. Z racji związku z naszym regionem do niezwykle interesujących należy m.in. dzieło *Samuela Pufendorfa Sieben Bücher von denen Thaten Carl Gustavs Königs in Schweden z roku 1697* pochodzące z kolekcji rodziny Deskurów z Sancygniowa. Dzięki staraniom dyrekcji WBP oraz uchwale podjętej przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w ramach ugody sądowej w 2005 r. wykupiono kolekcję sancygniowską razem z innymi dziełami dla Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach.

O *dokonaniach i rządach Karola Gustawa* w 7 księgach to księga pisana po niemiecku opisująca historię rządów Karola X Gustawa, króla Szwecji, a zwłaszcza prowadzone przez niego działania wojenne. Panowanie jego

obejmowało lata najazdu szwedzkiego na Polskę, więc wiele miejsca poświęcono Polsce. Książka ta jest cennym źródłem historii Rzeczypospolitej w latach 1655-1660, tym cenniejszym, że znalazły się w niej piękne miedzioryty wykonane przez wybitnych sztycharzy europejskich według rysunków *Ericha Johnsona Dahlbergha* – towarzyszącego królowi szwedzkiemu w działaniach wojennych. Książka wzbogacona 122 ilustracjami, z czego osiem tablic obrazuje miejsca związane z Kielecczyną: *Sandomierz, Krzyżtopór, Pińczów, Ilżę i Zawichost*. Ryciny są niezwykle starannie wykonane z dokładnymi widocznymi detalami strojów, oręża, zamków, twierdz, miast, krajobrazu i przyrody. Ilustracje uzupełnione są dodatkowymi informacjami umieszczonymi w kartuszu. Na przykład, przy planie zamku Krzyżtopór widnieje informacja, że jest to zamek *najpiękniejszy i mocno obronny*, zaś w legendzie z portretem i atlantami opisano poszczególne elementy rysunku. Wielkie wrażenie musiał ten zamek wywrzeć na Szwedach, co nie przeszkodziło im go w rezultacie spalić i zniszczyć.

W zbiorach starodrucznych znajdujemy wiele niezwykle ciekawych śladów poprzednich właścicieli, którzy gromadzili książki, często po to, by udostępnić je później do publicznego użytku. Są wśród nich tomy pochodzące z Biblioteki Załuskich, książki z supereklibrisem Stanisława Augusta Poniatowskiego, marszałka Franciszka Bielińskiego, Potockich z Wilanowa i Tulczyńska oraz innych znanych kolekcjonerów.

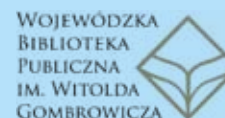
st. kustosz Bożena Piasecka
Kierownik Działu Zbiorów Zabytkowych i Regionalnych
WBP w Kielcach

Organizator:

**Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Witolda Gombrowicza w Kielcach**

25-754 Kielce, ul. ks. P. Ściegiennego 13
tel. 41 344 70 74, 41 361 53 51, fax 41 344 59 21

e-mail: sekretariat@wbp-kielce.one.pl, www.wbp-kielce.one.pl

14.09.2013

Miłośników dziedzictwa regionu świętokrzyskiego, nauczycieli historii i historii sztuki, studentów, uczniów i młodzież zapraszamy w sobotę 14 września w godz. 10.00-14.00 na warsztaty edukacyjne, które poprowadzi nauczyciel akademicki Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, **dr Piotr Rosiński**. Warsztaty odbędą się w Sali Kominkowej WDK. Omówimy przykłady najciekawszych zabytków z terenu województwa świętokrzyskiego z zakresu architektury, malarstwa i rzeźby.

W programie również:

- wykład dra Piotra Rosińskiego
- prezentacja filmu pt. „Historia sztuki świętokrzyskiej” im. Tadeusza Maja, zrealizowanego przez Portal Informacji Kulturalnej Województwa Świętokrzyskiego. Będzie to również doskonała okazja do przedstawienia założeń konkursu „Historia sztuki świętokrzyskiej” im. Tadeusza Maja nauczycielom, którzy być może przygotowują swoich podopiecznych do II edycji konkursu, która odbędzie się w październiku 2013 r. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach

25-033 Kielce, ul. Ściegiennego 2
Dział Animacji i Edukacji Kulturalnej
tel. 41 365 51 40, fax 41 361 83 81
e-mail: artystyczny@wdk-kielce.pl, www.wdk-kielce.pl

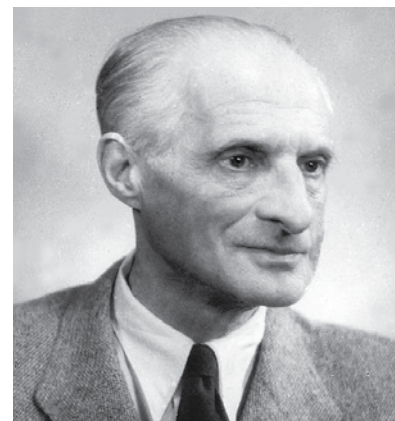

14.09.2013

W sobotę 14 września o godz. 17.00 zapraszamy na spotkanie poetyckie przy muzyce pod hasłem „Tuwim, ach ten Tuwim”. W programie koncerty: zespołu „Rambo Jet” wykonującego muzykę do poezji **Juliana Tuwima**, zespołu „Blue Not” według poezji Zbigniewa Mularczyka i Wojciecha Stefańczyka, który wykona własne utwory poetyckie. W programie również *Slam Poetry* z udziałem młodych poetów województwa świętokrzyskiego oraz ognisko integracyjne. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Maleniec w sposób szczególny związany jest z Julianem Tuwimem (1894-1953). Ten polski poeta żydowskiego pochodzenia często bywał na spotkaniach literackich u Leopolda Staffa (1878-1957) w pobliskiej Rudzie Malenieckiej – w Ichtologicznej Stacji Doświadczalnej kierowanej przez Franciszka Staffa, brata poety. Tuwim był zafascynowany twórczością Staffa, czołowego poety Młodej Polski. Zadebiutował w 1911 r. przekładem na esperanto jego wierszy. W Rudzie Malenieckiej Tuwim uwierzył w swój talent literacki. To tutaj zrozumiał, że jego przeznaczeniem jest poezja.

Julian Tuwim

14.09.2013

Maleniec

Wydarzenie, zorganizowane w związku z ustanowieniem przez Sejm RP roku 2013 rokiem Juliana Tuwima, odbędzie się na terenie Zabytkowego Zakładu Hutniczego, który będzie udostępniony do zwiedzania. Ten ponad 200-letni obiekt jest unikatowym w skali europejskiej zabytkiem techniki z zachowanym pełnym cyklem walcowania blachy i wytwarzania z nich narzędzi gospodar-

czych. Zabytkowy park maszynowy, stare technologie oraz kształt architektoniczny są niepowtarzalne i jedyne tego rodzaju w Europie. Obiekt leży na szlaku Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, który zaczyna się od zabytkowej huty i odlewni w Chlewiskach biegnie przez Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Nowej Słupi, zabytkową kuźnię wodną w Starej Kuźnicy, Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi a kończy na Zabytkowym Zakładzie Hutniczym w Malenicy.

Organizator:

Zabytkowy Zakład Hutniczy w Malenicy

26-242 Ruda Maleniecka, Maleniec 54, tel./fax 41 373 11 42

e-mail: maleniec@gmail.com, www.maleniec.powiat.konskie.pl

Małogoszcz

W ramach tegorocznych EDD zachęcamy do zwrócenia uwagi na wyjątkową miejscowość – Małogoszcz, która do podręczników historii trafiła za sprawą krwawej bitwy stoczony tu 24 lutego 1863 r. Dzieje powstańca rannego w tej bitwie stały się tematem opowiadania Stefana Żeromskiego pt. „Wierna Rzeka”.

Położona malowniczo wśród wzgórz pasma Przedborsko-Małogoskiego miejscowość ma wczesnośredniowieczną genezę. Pierwsze zapiski o grodzie kaszelańskim pochodzą z 1136 r. W średniowieczu Małogoszcz stanowił ważny ośrodek gospodarczy, często odwiedzany przez książąt i królów polskich. W 1140 r. przebywała tu księżna Salomea, wdowa po Bolesławie Krzywoustym. Boże Narodzenie 1273 r. spędziła tu św. Kinga, ks. krakowska i sandomierska. W 1572 r. przez miasto wieziono do Krakowa ciało Zygmunta Augusta, a w czerwcu 1582 r. nocował tu Stefan Batory udający się na koronację do Warszawy.

W 1259 r. miejscowość została zniszczona przez najazd tatarski. Po odbudowie, w XIV w. król Kazimierz Wielki wznosił fortyfikacje obronne. W 1591-1595 z fundacji ks. Jakuba Biedy Chrostkowica zbudowano renesansowy kościół pw. Wniebowzięcia NMP w miejscu wcześniejszego, drewnia-

nego. Świątynię otoczono wysokim, kamiennym murem o nieregularnym zarysie. Na przełomie XVI/XVII w. nieopodal kościoła, na stoku wzgórza, wzniesiono plebanię. W niej to właśnie urządzili lazaret powstańcy Kościuszkowie podczas insurekcji 1794 r. Do miasta przyjechał też sam wódz Tadeusz Kościuszko po bitwie pod Szczekocinami. Na plebanii leczył się ranny Bartosz Głowacki, a zmarli od ran generałowie Jan Grochowski i Józef Wodzicki. Miasto – w planach Ludwika Mierosławskiego – miało odegrać ważną rolę w dobie „Wiosny Ludów”. To tutaj właśnie zamierzano skoncentrować w 1848 r. oddziały powstańcze zwerbowane w zaborze austriackim i pruskim, które miały uderzyć na Kielce i Dęblin. Z planów nic nie wyszło. Powrócono do nich podczas powstania w 1863 r. Małogoszcz dotknęła również pożoga I wojny światowej. Na cmentarzu z łatwością można odnaleźć liczne groby bohaterów walki o niepodległość Ojczyzny z czasów II wojny światowej, żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego i podziemia antykomunistycznego po 1945 r.

Będąc w Małogoszczu warto też zwiedzić miejscową Izbę Pamięci, w której miłośnicy regionu zgromadzili cenne pamiątki dokumentujące burzliwą historię miasta.

FUNDACJA
DLA DZIEDZICTWA

Poleca:

Fundacja „Dla Dziedzictwa”

e-mail: biuro@dladziedzictwa.org, www.dladziedzictwa.org

W niedzielę 15 września o godz. 17.00 w remizie OSP w Nowym Korczynie przy ul. Piłsudskiego 7 odbędzie się „Piknik historyczny – Nie od razu Polskę zbudowano”.

W programie m.in.: konkurs kulinarny „Dawniejsze jadlo” (kontynuacja popularnego konkursu „Potrawy Poniedziałia”), podsumowanie konkursu plastycznego „Dawny Nowy Korczyn” i literackiego „Moje dzieje”, gawędy i prelekcje na temat dziejów miasta oraz wystawa prac regionalnych artystów pod hasłem „Tajemnice twórczości artystów gminnych”. Będzie można obejrzeć m.in. obrazy, grafiki, fotografie przedstawiające jak zmieniał się Nowy Korczyn, stare dokumenty, filmy, rękodzieło (koronki, hafty, decoupage), regionalne przedmioty użytkowe, publikacje o regionie, bukiety suchych kwiatów. W programie również spotkania z artystami, głośne czytanie poezji miejscowych artystów, słuchanie muzyki i biesiada.

„Piknik historyczny – Nie od razu Polskę zbudowano” zorganizowany zostanie przy współudziale Towarzystwa Miłośników Ziemi Korczyńskiej i Samorządowego Gimnazjum im. św. Kingi z udziałem władz samorządowych i społeczeństwa. Część wystaw przeniesiona zostanie następnie do Gminnego Ośrodka Kultury i biblioteki, gdzie udostępnione będą do zwiedzania do końca 2013 r. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:

Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Korczynie

28-136 Nowy Korczyn, ul. Tarnowska 5, tel./fax 41 377 11 26
e-mail: gok_nkorczyn@interia.pl

15.09.2013

15.09.2013

W niedzielę 15 września o godz. 10.00 zapraszamy na konferencję naukową pt. „Miasto lokacyjne na prawie magdeburskim – Nowa Słupia”, która odbędzie się w siedzibie Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. Mieczysława Radwana w Nowej Słupii.

Program konferencji:

- mgr Andrzej Berezowski - wprowadzenie: *Lokowanie miast w Polsce na prawie magdeburskim*
- prof. Feliks Kiryk (Katedra Historii Średniowiecznej, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) – *Miasto Nowa Słupia w świetle ksiąg miejskich z XV wieku*
- mgr Hubert Mazur (Archiwum Państwowe w Kielcach) - *Materiały do dziejów miejscowości znajdujących się na terenie gminy Nowa Słupia w zasobach Archiwum Państwowego w Kielcach*
- dr Marek Maciągowski (Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach) - *Ludność żydowska w Nowej Słupii*

- mgr Dariusz Kalina (historyk) - *Osadnictwo na terenie gminy Nowa Słupia w XV-XVIII wieku (w tym dwór obronny w Starej Słupii)*
- mgr inż. arch. Roman Mirowski (architekt, popularyzator polskiej architektury zabytkowej) - *Zabytki z terenu Gminy Nowa Słupia.*

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. prof. Mieczysława Radwana w Nowej Słupii (Oddział Muzeum Techniki NOT w Warszawie)
26-006 Nowa Słupia, ul. Świętokrzyska 59, tel. 41 317 70 18
e-mail: muzeum.nowaslupia@gmail.com

15.09.2013

W niedzielę 15 września o godz. 14.00 zapraszamy na wydarzenie edukacyjne prezentujące genezę i etapy budowania unikatowych zbiorów bibliotecznych wybitnego polskiego pisarza Henryka Sienkiewicza (1846-1916). W programie wykład połączony z pokazem multimedialnym pt. „Skarby sienkiewiczowskiej biblioteki”, zwiedzanie wystawy oraz quest na terenie ogrodu otaczającego Pałacyk. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Uwaga! Autokar spod Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach do Oblęgorka odjedzie o godz. 13.30. Ilość miejsc w autokarze ograniczona! Obowiązują wcześniejsze zapisy!

 Muzeum Narodowe w Kielcach
Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku

Organizator:

Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku – Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach
Oblęgorek, ul. Aleja Lipowa 24, 26-067 Strawczyn, tel. 41 303 04 26, tel. kom. 664 384 069
e-mail: oblegorek@mnki.pl

Muzeum Narodowe w Kielcach

pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce, tel. 41 344 67 64, fax 41 344 82 61
e-mail: poczta@mnki.pl, www.mnki.pl

13-15.09.2013

W dniach 13-15 września zapraszamy do Ostrowca Świętokrzyskiego.
W programie m.in.:

Piątek

godz. 11.00 – w sali widowiskowej kina „Etiuda” przy al. 3 Maja odbędzie się debata pod hasłem „Jak to z III RP było?”. Udział w debacie zapowiedział m.in. Marszałek Senatu Bogdan Borusewicz. Celem debaty będzie przedstawienie wydarzeń z lat 70. i 80. XX w., które poprzedziły obrady okrągłego stołu i wybory w czerwcu 1989 r.

Sobota

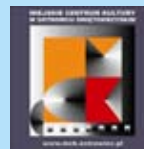
godz. 9.00 – wycieczka śladami zespołów dworsko-parkowych powiatu ostrowieckiego. W programie zwiedzanie obiektów zabytkowych w Mirogonowicach, Wronowie, Boksycach i Grzegorzowicach. Celem wycieczki będzie pokazanie znajdujących się w prywatnych rękach dworów i parków (na co dzień niedostępnych dla turystów), które tętniły życiem w okresie międzywojennym, podupadły w czasach PRL-u, a teraz wracają do dawnej świetności.

Uwaga! Ilość miejsc ograniczona. Obowiązują wcześniejsze zapisy!

Niedziela

Spacer edukacyjny po Ostrovcu Świętokrzyskim. W programie m.in. zwiedzanie różnych instytucji od kuchni. Będzie można zobaczyć jak funkcjonuje Straż Miejska i jak wygląda zaplecze muzeum. Szczegóły na witrynie internetowej organizatora.

Na wszystkie wydarzenia wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

**Organizator:
Miejskie Centrum Kultury**

27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, ul. Siennieńska 54
tel./fax 41 247 65 80, 609 222 800
e-mail: mckostr@mck.ostrowiec.pl, www.mck.ostrowiec.pl

14-15.09.2013

Kamień pińczowski w kulturze polskiej

W dniach 14 i 15 września w godz. 10.00 – 16.00 zapraszamy na dni otwarte Muzeum Regionalnego w Pińczowie oraz starej synagogi. W programie: wystawa, wykład, spacer edukacyjny oraz warsztaty rzeźbiarskie na dziedzińcu. Najlepsze prace zostaną nagrodzone atrakcyjnymi upominkami. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Uwaga! Na warsztaty rzeźbiarskie obowiązują wcześniejsze zapisy!

7.09.2013

W sobotę 7 września w godz. 14.00-18.00 będzie można zwiedzić zabytkowy kościół parafialny pw. Zesłania Ducha Świętego w Parszowie koło Wąchocka. Zwiedzanie indywidualne. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Według legendy nazwa wsi pochodzi od pary sów, którą wypatrzył na drzewie wracający spod Wiednia król Polski Jan III Sobieski, znany również z wielkiej miłości do przyrody.

Miejscowość należała do cystersów z Wąchocka, którzy w XVIII w. zaczęli rozwijać tu przemysł – wytwarzano garnki, kotły, piece i kule armatnie. Przed wybuchem powstania listopadowego wybudowano wielki piec, napędzany kołem wodnym i maszyną parową.

W 1837 r. hutnicy z własnych składek wznieśli na skarpie kaplicę Aniołów Stróżów na oryginalnym rzucie przypominającym gwiazdę. W 1934 r. po zachodniej stronie kaplicy mieszkańcy Parszowa zbudowali drewniany kościół w konstrukcji szkieletowej według projektu Kazimierza Prokulskiego, architekta z Radomia. Kamień węgielny pod budowę świątyni poświęcono 6 maja 1934 r., a do połowy grudnia tego roku kościół był już gotowy. Uroczyste poświęcenie wyczekanej przez parafian świątyni miało miejsce 15 grudnia 1934 r.

W 1954 r. po południowo-wschodniej stronie kościoła wzniesiono drewnianą dzwonnice. Pracami budowlanymi kierował Zenon Lubek z Miedzaw.

Będąc w Parszowie warto zwiedzić również pozostałości dawnej huty położonej nad rzeką Żarnówką, zwaną Kaczką. W pobliżu mostu widoczne są m.in. grobla i przepust wodny.

Organizatorzy:
Parafia pw. Zesłania Ducha Świętego
27-215 Parszów, ul. Szkolna 3
tel. 41 271 21 28

Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku
27-215 Wąchock, ul. Wielkowiejska 1
tel. 41 273 61 30, fax 41 273 61 59
e-mail: sekretariat@wachock.pl
www.wachock.pl

Organizator:
Muzeum Regionalne w Pińczowie
28-400 Pińczów, ul. Piłsudskiego 2A, tel. 41 357 24 72, 501 249 670
e-mail: mrpinczow@wp.pl, www.muzeumitpinczow.eu

7.09.2013

7.09.2013

W sobotę 7 września w godz. 14.00-18.00 będzie można zwiedzić kościół w Ratajach koło Wąchocka. Zwiedzanie indywidualne. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Kościółek zbudowany został w 1747 r. jako kaplica pod wezwaniem św. Zofii. Ufundowali go mieszczanie wąchoccy. Pierwotnie wzniesiono go z bali sosnowych, na kamiennym fundamencie. Przeprowadzony w 1888 r. remont kapitalny zmienił również wygląd zewnętrzny kościółka. Wejście znajdowało się w miejscu, gdzie obecnie jest ołtarz. Jednak w związku z rozbudową miejscowości oraz wytyczeniem drogi Wąchock-Bodzen-

ryn postanowiono wykonać drzwi od strony drogi. W miejscu dotychczasowego wejścia dobudowano owalne murowane prezbiterium, wykonano nowy dach, który został pokryty gontem, wzniesiono sygnaturkę, wstawiono nowe okna oraz położono kamienną posadzkę. W prezbiterium ustawiono barokowy, pochodzący z dawnego, rozebranego w 1845 r. kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Elżbiety, ołtarz z obrazem św. Zofii z trzema córkami: Wiarą, Nadzieją i Miłością. Kolejne remonty w I połowie XX w. miały charakter porządkowy. Po powrocie cystersów w 1951 r. mnisi ponownie przejęli pieczę nad kościołem, m.in. wykonano nowy dach oraz instalację elektryczną. Dzisiaj kościółek służy mieszkańcom Ratajów. Msze św. odprawiane są w każdą niedzielę i święta.

Po drugiej stronie drogi na wzgórzu znajduje się budynek dawnego leśnictwa, obecnie własność prywatna. Warto zauważyć, że właśnie należące do sołectwa Rataje lasy obciążone są powinnościami serwitutowymi na mocy których od 1454 r., dzięki przywilejowi króla Kazimierza Jagiellończyka, mieszkańcy Wąchocka mają prawo do bezpłatnego pozyskiwania około 350 m² drewna rocznie.

Sebastian Staniszewski

Organizatorzy:

Opactwo OO. Cystersów w Wąchocku

27-215 Wąchock, ul. Kościelna 14
tel. 41 275 02 00

e-mail: cistercium@wp.pl
www.wachock.cystersi.pl

Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku

27-215 Wąchock, ul. Wielkowiejska 1
tel. 41 273 61 30, fax 41 273 61 59

e-mail: sekretariat@wachock.pl
www.wachock.pl

W sobotę 7 września o godz. 10.00 zapraszamy na spacer edukacyjny po Sandomierzu pod hasłem „Nie od razu Sandomierz zbudowano”. Zbiórka pod Zamkiem, czas trwania wycieczki ok. 1,5 godziny. W programie wycieczka z przewodnikiem po mieście,

w trakcie której z punktu widzenia archeologa, historyka sztuki oraz historyka zostaną zaprezentowane najważniejsze w rozwoju Sandomierza miejsca i budowle, w tym głównie: Wzgórze Zamkowe, Wzgórze Staromiejskie i Wzgórze Miejskie (Stare Miasto). Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

9.09.2013

Od Prasłowian do Polaków

W poniedziałek 9 września w godz. 9.00-15.00 zapraszamy do Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura w Starachowicach na plenerowe wydarzenie edukacyjne „Od Prasłowian do Polaków” zorganizowane na terenie Archeoparku.

Tegoroczna edycja imprezy złożona będzie z ekspozycji w Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach prezentującej kolekcję przedmiotów związanych z powstaniem i narodowymi XVIII i XIX w, edukacyjnej imprezy plenerowej oraz seminarium naukowego.

Wydarzenie ma charakter rodzinny i edukacyjny. Skierowane jest do wszystkich grup wiekowych, jednak głównym adresatem będą dzieci i młodzież szkolna. Narracja hi-

storyczna imprezy nawiązywać będzie do burzliwych wydarzeń jakie miały miejsce na terenie Ziemi Świętokrzyskiej w czasie walk powstańców 1863-1864. Uczestnicy warsztatów będą mieli okazję zobaczyć jak powstawała powstańcza prasa, dowiedzieć się czym była biżuteria żałobna oraz samodzielnie ją wykonać, a także doświadczyć warunków nauki polskich dzieci w „ruskiej szkole” i samodzielnie wykonać herby powstańcze. Rekonstrukcje walk powstańców pozwolą przybliżyć uczestnikom realia historyczne, głównie działania militarne i bohaterów powstania 1863 r. Nie zabraknie również stanowisk związanych z wiejskim rzemiosłem oraz trudnymi warunkami pracy chłopów pańszczyźnianego. Uzupełnieniem warsztatów będzie seminarium naukowe skierowane do młodzieży gimnazjalnej i licealnej, które odbędzie się w budynku Kotłowni na terenie Muzeum. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy! Szczegóły na www.ekomuzeum.pl.

Organizator:

Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura w Starachowicach

27-200 Starachowice, ul. Wielkopiecowa 1, tel./fax 41 275 40 83
e-mail: mpt@ekomuzeum.pl, www.ekomuzeum.pl

Stowarzyszenie „Perłowa”

Paweł Kołodziejski, tel. 697 280 842

7.09.2013

Wzgórze Zamkowe – we wczesnym średniowieczu istniał w tym miejscu gród, otoczony podwójnym pierścieniem wałów, gdzie Kazimierz Wielki w XIV w. zbudował zamek, w którym zatrzymywali się podróżujący królowie z dworem i kancelarią, dostojnicy państwowi, rezydowali starostowie, podstarości, podstoli i sędziowie oraz podkomorzowie Ziemi Sandomierskiej.

Wzgórze Staromiejskie – niewątpliwie na tym terenie znajdowała się wspomniana przez Jana Długosza sandomierska *antiqua civitas*. W XI w. istniał tu cmentarz rządzony, a w wiekach XII-XIII rozwijała się osada otwarta, która od początku XIII w. miała charakter wczesnomiejski. Około 1226 r. to właśnie tutaj lokowano pierwszą gminę miejską na terenie Sandomierza. Od wieków nad wzgórzem górują dwa kościoły: św. Jakuba (obiekt o niezwyklej historii, ze słynnym portalem) i św. Pawła (pełen sztuki z okresu renesansu i baroku).

Wzgórze Miejskie (Stare Miasto), na które po najeździe Tatarów w latach 1259-61 zostało przeniesione miasto. W 1286 r. nastąpiła ponowna lokacja Sandomierza nadana przez Leszka Czarnego. Znajduje się tutaj szereg budynków o metryce średniowiecznej: w centrum wspaniały renesansowy ratusz, wokół urokliwe kamieniczki, Brama Opatowska, kościół św. Ducha, gmach Collegium Gostomianum, Dom Długosza, wreszcie gotycka Bazylika Katedralna z bogatym wyposażeniem z XV-XVII wieku i bizantyjsko-ruskimi freskami.

Organizator:

Muzeum Okręgowe w Sandomierzu

27-600 Sandomierz, ul. Zamkowa 12, tel. 15 644 57 57 w. 30, 38 i 42
e-mail: iza@zamek-sandomierz.pl, www.zamek-sandomierz.pl

19.09.2013

8.09.2013

W czwartek 19 września o godz. 10.00 w Bibliotece w Staszowie odbędzie się spotkanie z regionalistą Władysławem Sadłochą. Gość honorowy wygłosi prelekcję na temat „Walki narodowowyzwoleńcze symboliem tworzenia niepodległego państwa” i przybliży bitwę pod Szczeglicami stoczoną 25 stycznia 1864 r. Wstęp wolny. Zapraszamy serdecznie całe rodziny a zwłaszcza młodzież ze staszowskich szkół średnich!

Organizator:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka - Filia w Staszowie
28-200 Staszów, ul. Świerczewskiego 7, tel./fax 15 864 25 11
e-mail: staszow@pbw.kielce.pl
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach
25-025 Kielce, ul. Jana Pawła II 5, tel 41 344 28 61, tel./fax 41 344 62 01
e-mail: biblioteka@pbw.kielce.pl, www.pbw.kielce.pl

W niedzielę 8 września w godz. 13.00-19.00 zapraszamy na imprezę plenerową o charakterze rodzinnym na terenie parafii św. Andrzeja Apostoła w Suchedniowie w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego kościoła parafialnego. Kościół będzie dostępny do nieodpłatnego zwiedzania.

W programie m.in.:
godz. 13.00 – rozpoczęcie
godz. 13.30-15.30 – zabawy sportowe
godz. 15.30-16.30 – występ lokalnego zespołu muzycznego
godz. 16.30-18.00 – konkursy rodzinne, w tym historyczne związane z suchedniowską historią powstania styczniowego
godz. 18.00-19.00 – występ lokalnego zespołu muzycznego.

Wydarzenie skierowane jest do całych rodzin. Towarzyszyć mu będą wystawy wyrobów rękodzielniczych, potrawy regionalne, atrakcje dla dzieci i pokazy.

Organizator:
Suchedniowska Korporacja Samorządowa im. Stanisława Staszica
26-130 Suchedniów, ul. Kościelna 7, tel. 660 033 711
e-mail: sks_suchedniow@onet.eu, www.sks-suchedniow.pl

15.09.2013

W niedzielę 15 września o godz. 15.00 zapraszamy na wernisaż wystawy pt. „Krzemień w przyrodzie i pradziejach” a w godz. 15.30 – 17.00 na sesję popularnonaukową poświęconą krzemieniowi.

Krzemień to dla geologów wciąż zagadkowa skała, a dla archeologów unikatowy surowiec mineralny, będący kamieniem węgielnym w cywilizacyjnym pochodzie rodzaju ludzkiego.

Wystawa przygotowywana przez Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki we współpracy z Muzeum Narodowym w Kielcach będzie miała nieco inną odsłonę od tej jaką mogliśmy oglądać w Kielcach na przełomie roku 2009 i 2010.

Oprócz zobrazowania historii krzemienia, czyli genyzy jego powstania oraz sposobów jego wykorzystywania w pradziejach i późniejszych okresach historycznych będzie można zobaczyć wszystkie rodzaje krzemieni występujących w Polsce, a wśród nich bardzo bogaty zbiór krzemieni pasiastych. Serdecznie zapraszamy!

POMNIK HISTORII

Rezerwat i Muzeum „Krzemionki” położone są ok. 9 kilometrów od Ostrowca Świętokrzyskiego. Do zwiedzania udostępnione są dwie podziemne trasy prehistorycznej kopalni krzemienia pasiastego o łącznej długości ponad 400 metrów. Zobaczyć można również rekonstrukcję szybu, obozowiska przyszybowego oraz wioski neolitycznej. Rezerwat jest jednym z największych tego typu w Europie.

KRZEMIONKI

Organizator:
Muzeum Historyczno - Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim
oddział Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki”
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, Sudół 135 a, tel. 41 265 36 51
e-mail: promocja@krzemionki.info, www.krzemionki.pl

7.09.2013

W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej, Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego zapraszają w sobotę 7 września 2013 r. w godz. 9.00 – 18.00 do zwiedzania klasztoru i kościoła na Świętym Krzyżu.

Święty Krzyż jest jednym z najważniejszych miejsc w woj. świętokrzyskim. Miejscem – symbolem, od którego nazwy pochodzi nazwa najstarszych na kontynencie Gór Świętokrzyskich i województwa. Aura mistycznej tajemnicy otaczająca szczyt Łyśca z pobenedyktynskim klasztorem Świętego Krzyża

sprawia, że odwiedziny tego miejsca są dla każdego turysty czy pielgrzyma przeżyciem silnym i niezapomnianym. Legendę tego miejsca stworzyły wspólnymi siłami natura oraz wiara, myśl i ręka człowieka. Kamienne wały o nie do końca rozpoznanej chronologii i funkcji otaczają wydłużonym owalem dwa wierzchołki góry. W XII w. na niższym z nich książę Bolesław Krzywousty fundował klasztor benedyktynów, który w początkach XIV stulecia został przez Władysława Łokietka obdarowany relikwiami drzewa Krzyża Świętego. Wielka cześć, jaką żywili dla tych relikwii wielokrotnie tu pielgrzymujący Władysław Jagiełło i jego następcy sprawiła, że świętokrzyskie opactwo stało się najważniejszym sanktuarium Polski

Jagiellonów. Królowie i znaczące w polskiej historii rody możnowładcze fundowały trwające wiele stuleci rozbudowy klasztoru, czego widomym znakiem są świetnie zachowane do dziś wspaniałe gotyckie krużganki, wzniesione nakładem Kazimierza Jagiellończyka oraz biskupa krakowskiego, kardynała Zbigniewa Oleśnickiego. Ścisła współpraca z Akademią Krakowską sprawiła, że benedyktyni świę-

tokrzyscy współtworzyli elity intelektualne Królestwa, a biblioteka klasztorna aż do czasów supresji (w 1819 r.) uznawana była za jedną z najlepszych w kraju.

Ranga i wybitna rola opactwa łysogórskiego w dziejach naszego kraju zostały dobitnie przypomniane w ostatnich miesiącach przez dekret papieski, przyznający kościołowi Świętej Trójcy tytuł Bazyliki Mniejszej.

Zapraszając w dniu 7 września do odwiedzenia klasztoru i poznania jego tajemnic, zapraszamy jednocześnie w miejsce, które przechowało przez stulecia cząstkę atmosfery i klimatu średniowiecznej Europy oraz cząstkę świetności Polski czasów Jagiellonów. Wykonywanym obecnie w klasztorze pracom remontowym towarzyszą pierwsze od wielu lat badania archeologiczne, które doprowadziły do wielu znaczących odkryć. Najważniejsze rezultaty badań będzie można poznać oglądając w krużgankach klasztoru czasową ekspozycję „Mysteria Abbatiae Calvimontanae. Na tropie tajemnic opactwa benedyktynów na Łyścu”.

Czesław Hadamik

Organizator:
Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego
26-004 Bieliny, Święty Krzyż 1, tel. 41 317 70 21 lub 41 317 82 78, fax 41 317 82 79 wew.119
e-mail: infoswkrzyz@gmail.com

8.09.2013

W niedzielę 8 września o godz. 11.00 zapraszamy na sesję popularnonaukową pt. „Rola cywilizacyjna Opactwa Cystersów w Wąchocku”, która odbędzie się na terenie Opactwa OO. Cystersów w Wąchocku.

W godz. 10.00-15.00 zapraszamy na wycieczkę rowerową szlakiem M. Langiewicza i „Ponurego” (niebieski szlak, kościółek Zofii, Polana Langiewicza, mogiła zbiorowa, Wykus, Cygańska Kapa, ognisko żuraw w Węglowie, Roclaw). Uwaga! Zapisy na początku września!

W godz. 14.15; 15.15; 16.15 będzie możliwość zwiedzania z przewodnikiem opactwa oraz Muzeum Ojców Cystersów.

Wstęp wolny! Serdecznie zapraszamy!

Uwaga! Za możliwość robienia fotografii i kamerowania trzeba uiścić opłatę. Publikowanie zdjęć na forach i portalach internetowych jest zabronione i wymaga pozwolenia.

14.09.2013

W sobotę 14 września w godz. 12.00-18.00 zapraszamy na sesję popularno-naukową prowadzoną przez architektów, konserwatorów, muzealników i samorządowców, podczas której omówione zostaną nowinki technologiczne możliwe do wykorzystania w ramach opieki nad zabytkami.

Wiślica pojawiła się na kartach historii już w IX w. dlatego tegoroczne hasło „Nie od razu Polskę zbudowano” otwiera wiele możliwości zaprezentowania historii miasta w ciekawy sposób. Poprzez bezpłatne zwiedzanie obiektów muzealnych uczestnicy będą mogli prześledzić jak zmieniła się architektura i style sztuki w Polsce począwszy od X w!

Przez pryzmat przeszłości będziemy patrzeć w przyszłość. Dlatego też, dzięki porozumieniu z Instytutem Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Politechniki Krakowskiej pragniemy zaprezentować wystawę prac inżynierskich i magisterskich przedstawiających nowoczesne koncepcje architektoniczne stworzone z myślą o wiślickich zabytkach.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Organizatorzy:

Opactwo OO. Cystersów w Wąchocku

27-215 Wąchock, ul. Kościelna 14
tel. 41 275 02 00
e-mail: cistercium@wp.pl
www.wachock.cystersi.pl

Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku

27-215 Wąchock, ul. Wielkowiejska 1
tel. 41 273 61 30, fax 41 273 61 59
e-mail: sekretariat@wachock.pl
www.wachock.pl

MUZEUM REGIONALNE W WIŚLICY

Organizatorzy:

Muzeum Regionalne w Wiślicy

28-160 Wiślica, ul. Plac Solny 32, tel. 41 379 21 64, 502 634 495
e-mail: muzeum.wislica@gmail.com, www.muzeum.wislica.pl

Stowarzyszenie Miłośników Zabytkowej Wiślicy „Królewska Wiślica”

28-160 Wiślica, ul. Plac Solny 32, tel. 41 379 21 64, fax 41 379 21 64

Za pomoc powstańcom w 1869 r. rząd rosyjski odebrał Małogoszczowi prawa miejskie

Małogoszcz to jedno z ważniejszych miejsc związanych z powstaniem 1863 r. W małogoskiej plebanii mieścił się sztab generała Mariana Langiewicza (1827-1887), którego adiutantem była kobieta – Anna Henryka Pustowójtówna (1838-1881). To ona właśnie przed bitwą dodawała odwagi powstańcom wołając: „*A tchórze, a do boju! zwyciężyć lub umrzeć, a wstydźcie się!*”, przebiegając od szeregu do szeregu na koniu w czamarze z futrem, szalikiem na szyi i konfederatką na głowie.

24 lutego w Małogoszczu dowódcy rosyjscy postanowili zaatakować Langiewicza z trzech stron naraz. Ksawery Czengierey miał uderzyć na Polaków od północy, Włodzimierz Dobrowolski od południowego wschodu, a Sergiusz Gołubow od południa. Około godz. 10.00 jako pierwszy zaatakował siły Langiewicza Dobrowolski, który prowadził oddział w sile 3 kompanii piechoty, szwadronu dragonów i 6 dział o dalekim zasięgu. Langiewicz skierował przeciw siłom Dobrowolskiego batalion Grudzińskiego i jednocześnie batalion pułkownika Dionizego Czachowskiego (1810-1863), by ten oskrzydlił Rosjan. Jednak w tym momencie około godz. 11.00 uderzyła na Małogoszcz grupa Gołubowa i po zażartej, dwugodzinnej walce, zdobyła miasto. W tej sytuacji Langiewicz nakazał odwrót, który osłaniał kontratakami jazdy. Gdy w końcu przybyła grupa Czangierego, jej atak wywołał panikę w polskich wojskach, opanowaną jednak przez Langiewicza, dzięki pomocy kobiecego adiutanta. Wojska polskie zdołały wycofać się do Bolmina, ponosząc jednak ciężkie

straty: 300 zabitych, 500 rannych, cały tabor i 2 działa. Tylko przytomność umysłu Langiewicza i kontrataki kawalerii zapobiegły masakrze polskich powstańców.

Dzieje powstańca rannego w tej bitwie stały się tematem opowiadania Stefana Żeromskiego pt. „Wierna rzeka”. Nazwa pochodzi od przepływającej nieopodal rzeki Łosośna, która oczyściła rany powstańca. Podobno do dziś mieszkańcy Małogoszcza opowiadają, że każdego roku 24 lutego, o zmierzchu w dolinie „Wiernej rzeki” można zobaczyć wylaniające się z mgły sylwetki powstańców. Nazwa miejscowości wryta jest też na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Powstanie styczniowe 1863 r., to największe polskie powstanie narodowe mające charakter wojny partyzanckiej przeciw Imperium Rosyjskiemu. To również czas heroizmu, odwagi, a po klęsce – wielkiej tęsknoty na emigracji. W tym czasie hartem ducha i niebywałą wówczas odwagą wykazała się kobieta – Anna Henryka Pustowójtówna (1838-1881), która nie tylko wzięła czynny udział w bitwach, ale także została adiutantem Mariana Langiewicza (1827-1887).

Ta niezwykła kobieta była córką polskiej szlachcianki Marianny z Kossakowskich i rosyjskiego oficera Trofima Pawłowicza Pustowojtowa. Anna uważała się za Polkę, ale jej brat – kapitan w armii rosyjskiej – służył z wyjątkowo nadgorliwego prześladowania Polaków. Kształciła się w Lublinie i renomowanym Instytucie Wychowania Panien w Puławach, gdzie porwał ją patriotyczny duch dzieła Izabeli Czartoryskiej. Potem zamieszkała w Lublinie, gdzie angażowała się w działalność religijno-patriotyczną, za co w 1861 r. została skazana na karę pozbawienia wolności, którą miała odbyć w klasztorze prawosławnym. W drodze na Syberię udało się jej uciec i przedostać do Mołdawii, gdzie przystąpiła do organizujących się tam oddziałów polskich. Na wieść o wybuchu powstania w 1863 r. wróciła do Polski i 14 lutego w Staszowie przyłączyła się do oddziału Mariana Langiewicza, który koncentrował siły powstańcze w Górach Świętokrzyskich. Generał Langiewicz mianował ją adiutantem Dionizego Czachowskiego (1810-1863), jednego z najwybitniejszych dowódców powstania 1863 r. Później, doceniając jej zapał i umiejętności, Langiewicz uczynił ją swoim adiutantem i być może pokochał, co znalazło swój wyraz w literaturze.

W męskim przebraniu Pustowójtówna wzięła udział w bitwach: pod Małogoszczem, Piaskową Skałą, Chrobrzem i Grochowiskami. W ogniu armat i broni strzeleckiej przelatywała wśród walczących, przekazując rozkazy Langiewicza. Miała pseudonim „Michał Smok”. Do legendy przeszły jej zasługi w usuwaniu zawiści i ambicji poszczególnych dowódców. Po zwycięskiej bitwie pod Grochowiskami wraz z generałem Langiewiczem przedostała się do Galicji, gdzie oboje zostali aresztowani przez Austriaków. Zwolniona z aresztu, po klęsce powstania, przebywała na emigracji

w Pradze, Szwacjarii i ostatecznie w Paryżu, gdzie angażowała się w zbiórki funduszy dla byłych powstańców i brała udział w manifestacjach patriotycznych polskiej emigracji we Francji. Na życie zarabiała układaniem kompozycji ze sztucznych kwiatów. Jej niepokorna dusza odezwała się raz jeszcze. Dzielna Polka wzięła udział w wojnie prusko-francuskiej, a następnie w Komunie Paryskiej jako sanitariuszka

z krzyżem powstańczym na piersi. Za niesienie pomocy rannym została odznaczona francuskim Krzyżem Zasługi. Odnowiła wówczas znajomość z lekarzem Stanisławem Loewenhardttem, którego poznała w oddziale Langiewicza podczas powstania. W 1873 r. Anna poślubiła lekarza i urodziła mu czworo dzieci. Zmarła na atak serca w nocy z 1 na 2 maja 1881 r. w swoim domu przy ul. Montparnasse 44 w Paryżu w przeddzień polskiej manifestacji patriotycznej.

Tokarnia, skansen

Stradów

SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Utworzone 1 stycznia 1999 r. województwo świętokrzyskie zajmuje część centralną dawnego województwa kieleckiego, położonego w widłach Wisły i Pilicy, a także część dawnego województwa tarnobrzesckiego, powiaty: sandomierski, opatowski i staszowski. W granicach nowego województwa zachowało się stosunkowo dużo zabytków architektury drewnianej. Pośród nich na szczególną uwagę zasługują: najstarszy w Polsce drewniany kościół w Zborówku z 1459 r., barokowy kościół w Mnichowie z XVIII w., kilkusetletnie kościoły w Busku-Zdroju (1699), Chotelku Zielonym (1527), Glinianach (1599), Kossowie (XVII w.) Kurzelowie (1.pół. XVII w.), Radkowicach (1621 r.),

Niekrasowie (1661 r.), Strzegomiu (XVI/XVII w.), kaplice z połowy XIX w. znajdujące się w: Dąbrowie, Dyminach, Mójczy, Zagórze, Woli Kopcowej, a także kościoły z XIX i XX w. usytuowane w dolinie Kamiennej (Bliżyn, Parszów, Ostrowiec, Skarżysko).

Doceniając to bogactwo dziedzictwa architektury drewnianej Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego w latach 2008-2009 opracowała Szlak Architektury Drewnianej Województwa Świętokrzyskiego. Jest to drogowy szlak turystyczny o długości ok. 210 km połączony z podobnymi szlakami w województwie śląskim, małopolskim i podkarpackim. Obiekty zostały oznakowane tablicami informacyjnymi, na których umieszczono krótki rys historyczny zabytku w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej i niemieckiej) oraz schematyczną mapkę szlaku, na którym znalazło się kilkadziesiąt zabytkowych obiektów i zespołów architektury drewnianej. Są to zabytki zarówno świeckie jak i kościelne w ich naturalnym otoczeniu oraz placówki muzealne zajmujące się architekturą i sztuką ludową, które to połączone w szlak stanowią ważny produkt turystyczny regionu.

Rakoszyń

Tokarnia, skansen

Bieliny

Bliżyn

Tokarnia, skansen

Trasa 3 – Lipa, Odrowąż, Mroczków, Bliżyn, Skarżysko-Bzin, Parszów, Krynki, Radkowice, Tarczek, Bodzentyn, Kakonin, Kielce Dworek Laszczyków.

Trasa 4 – Sarnówek, Bodzechów, Ostrowiec Świętokrzyski, Ruda Kościelna, Gliniany, Ożarów, Trójca, Kleczanów, Stodoły, Gierczyce, Góra Witosławska.

Mnichów

Szlak podzielony jest na cztery trasy oraz małą pętlę kielecką biegnącą przez: Kielce - Białogon, Kielce ul. Urzędnicza, Dyminy, Dąbrowa, Wola Kopcowa, Zagórze, Mójcza, Kielce Dworek Laszczyków.

Trasa 1 – Chotelek Zielony, Busko-Zdrój, Probołowice, Topola, Stradów, Cudzynowice, Gorzków, Rachwałowice, Świniary, Zborówek, Chroberz, Strzegom, Niekrasów, Beszowa.

Trasa 2 – Małogoszcz, Rembieszycy, Tokarnia, Chomentów, Mnichów, Mierzwin, Krzcięcice, Mieronice, Obiechów, Trzciniec, Rakoszyń, Kossów, Bebelno, Kurzelów.

Tokarnia, skansen

Pieśń „Boże coś Polskę” nazywana jest Marsylianką 1863 r.

Ulubioną pieśnią powstańców 1863 r. był utwór „Boże coś Polskę”. Słowa i muzykę napisał Jan Nepomucen Piotr Kraszewski. Pieśń wyrosła z hymnu Alojzego Felińskiego napisanego na cześć cara i króla Królestwa Polskiego (Kongresowego) „Boże, zachowaj Króla!” i angielskiego hymnu „God save the King”. Pierwotnie w refrenie pieśni Felińskiego padały słowa: „Naszego króla zachowaj nam Panie!”, jako hołd dla cara i króla Aleksandra I. Pierwotny tekst opublikowano 20 lipca 1816 r. w „Gazecie Warszawskiej”. Prawykonanie hymnu nastąpiło w Warszawie 3 sierpnia 1816 r. w imieniny „N. Cesarzowej Marii Teodorówny, matki najukochańszego monarchy naszego”. Od 1817 r. nieoficjalnie zaczęto śpiewać w refrenie „Naszą ojczyznę racz nam wrócić, Panie”. Melodia pieśni została uproszczona i upodobniona do melodii pieśni religijnej „Bądź pozdrowiona, Panienko Maryja”. Zaczęła funkcjonować w obiegu jako pieśń konspiracyjna, a po klęsce powstania listopadowego stała się wyrazem manifestacji uczuć patriotycznych. Do początkowych dwóch zwrotek w 1828 r. dodano dwie kolejne z „Hymnu do Boga o zachowanie wolności”, którego autorem był Antoni Gorecki (1787-1861). Jednocześnie pieśń zaczęto śpiewać na melodii pieśni „Serdecz-

na Matko” (autorem muzyki do najwcześniejszej wersji był Jan N. Kraszewski). W zaborze rosyjskim pieśń została zakazana w 1862 r. W rok później towarzyszyła powstańcom styczniowym i nazwano ją Marsylianką 1863 r. Była wielokrotnie przekładana na inne języki. Po uzyskaniu niepodległości śpiewano już „Ojczyznę wolną pobłogosław Panie”, by w czasach okupacji hitlerowskiej oraz w PRL-u ponownie powrócić do wersji prosiącej o przywrócenie wolności Ojczyźnie.

Tekst śpiewany w 1863 r.

*Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki
Otoczał blaskiem potęgi i chwały,
Coś ją osłaniał łaską swej opieki
Od nieszczęść, które przygnębić ją miały!*

*Przed Twoe ołtarze xanośim błaganie:
Naszą Ojczyznę racz nam wrócić Panie!*

*Ty, których potem tknięty jej upadkiem
Wspierał walecznych za najświętszą sprawę,
Schęć świat cały mieć jej męstwa świadkiem
W nieszczęściach samych pomnażaj jej sławę.*

Przed Twoe ołtarze...

*Wróć naszej Polsce światłość starożytna,
Włóczyjaj pola, spuszczać łany,
Niech szczęście, pokój na nowo zakwitną.
Prześtań nas karę, Boże zagniewany.*

Przed Twoe ołtarze...

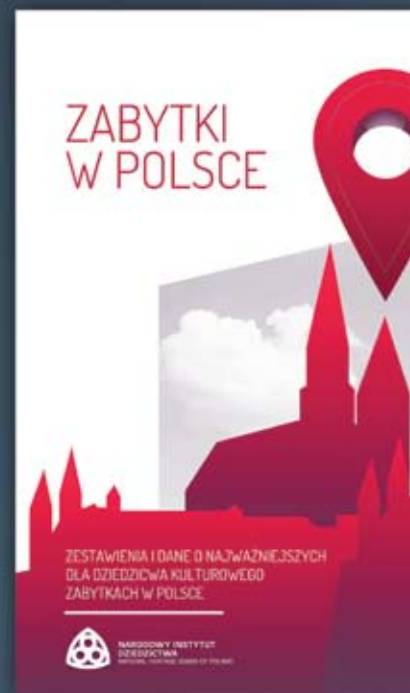
*Boże, którego ramie sprawiedliwe
Żelazne berła władców świata kruszy,
Zniewec Twoich wrogów zamiary szkodliwe,
Obudź nadzieję polskiej naszej duszy.*

Przed Twoe ołtarze...

*Boże najświętszy, od którego woli
Istnienie świata całego zależy,
Wyrywaj lud Polski z tyranów niewoli,
Wspieraj zamiary wybrwałej młodzieży.*

Zamknięcie kościołów, grafika Artura Grottgera z cyklu „Warszawa 1861”

„Zabytki w Polsce” to aplikacja na urządzenia mobilne przygotowana przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Aplikacja jest odpowiedzią Narodowego Instytutu Dziedzictwa na rosnące zainteresowanie polskimi zabytkami. „Zabytki w Polsce” dokładnie określają umiejscowienie obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy użytkownika. Aplikacja udostępnia również zdjęcia oraz najważniejsze informacje na temat danego zabytku, opracowane przez ekspertów NID. Do pobrania jest obecnie wersja pilotażowa aplikacji, która zawiera informacje o 168 zabytkach w Polsce – pomnikach historii, wybranych stanowiskach archeologicznych, a także niektórych zamkach.

Darmową aplikację w wersji na system operacyjny Android można pobrać na stronie Google Play wpisując w wyszukiwarce hasło: „Zabytki w Polsce Narodowy Instytut Dziedzictwa”.

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Więcej informacji na temat Narodowego Instytutu Dziedzictwa dostępne jest pod adresem www.zabytek.pl. Zapraszamy także na stronę <http://e-zabytek.nid.pl>. Znajdź nas na Facebooku u: www.facebook.com/zabytek oraz na YouTube: www.youtube.com/TVNID

Europejskie Dni Dziedzictwa 2013

Nie od razu Polskę zbudowano

www.edd.nid.pl

Europejskie Dni Dziedzictwa

European Heritage Days

patronat honorowy

MINISTER
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

koordynator ogólnopolski

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND